

Izza temnih dni.

(Sličice iz življenja raznih papežev.)

(Nadaljevanje.)

Rim je bil v tisti dobi samo torišče vlade in bogastva lakomnih papežev in protipapežev ter njih prištev. Za vero in moralo se ta gospoda ni prav nič menila. Značilno v tem oziru je, da je mnogo krščenih Židov igralo v cerkvi veliko vlogo in da so časih imeli na papeškem dvoru prvo besedo. Židovski bankir Petrus Leonis je bil s papeži in kardinali napravil več kupčij in se je dal krstiti, da bi njegovi potomci imeli lepšo karijero. Stari Žid je kakor z denarjem tako dobro tudi z vero spekuliral. Njegovi sinovi so se poženili s hčerami rimskih aristokratov in sinovi rimskih aristokratov so se trgli za krivonoše, a petične hčere starega Žida. S fanatizmom pravega renegata se je ta židovska družina oklenila papeža Gregorja VII. in sin starega oderpila je pod imenom Pierleone (Petrus Leonis) postal eden prvih mogočnikov v papeževi državi. Ljudstva ga je zaradi njegove strašne lakomnosti sovražilo, plemstvo ga je zaničevalo, a papeži so ga držali. Papež Urban II. je umrl v hiši t. ga svojega upnika in zaščitnika in vsi papeži so ga pripoznali kot rimskega konzula in kneza. In sreča je bila tej veskroz pristno čifutski rodbini tako mila, da je eden izmed Pierleonejevih sinov postal papež, drugi patricij Rimljanov, ena hči pa žena Rogerja sicilskega.

Konaj je umrl papež Honorij, se je začel boj Židov za papeško krono. Ena stranka je tajno izvolila papeža Inocencija II., druga pa, podkupljena z židovskim denarjem, je izvolila Pierleonejevega sina kot Analekta II. za papeža, in ker je imel ta dosti denarja, se ga je tudi večina plemstva in prebivalstva oklenila. In vnel se je v Rimu ljut in krvav boj za papeško krono in umori, ropi in bogoskrustva so bili na dnevnem redu. Ta boj se je razširil po celi Italiji in vsa dežela je bila upustošena. Osem let se je Pierleonejev krivonoši sin vzdiral na papeškem prestolu, v tem ko se je njegov nasprotnik trudil, da bi ga odstranil. Krepko sta se ta dva božja namestnika psovala in drug drugega preklinjala z najzidatnejšimi kletvami — narodi pa so trpeli in ginevali zaradi teh nevarnih padcev. Vse temu nezmožljivih papeževih namestnikov. Po smrti Pierleoneja je bil sicer proti Inocenciju II. nastopil Viktor IV. kot protipapež, a se ni mogel vzdržati. Inocencij je bil priproznan kot papež. Toda Roger Sicilski se ni hotel z njim sprijazniti in papež je uvideval, da ne bo imel miru, dokler se tega nasprotnika ne odkriža. Papež se je odločil za vojno. Roger pa se ga ni ustrašil, nego se pogumno in hitro polastil — papeža samega, in zdaj je moral papež pripoznati priropane Rogerjeve dežele kot njegovo legitimno last. Za to ceno je Roger rad varoval in ščitil papeža Inocencija. In ta je bil varstva res potreben, kajti v Rimu in v svoji lastni državi je bil papež vedno v nevarnosti. Prav v dnevih, ko je ta papež umiral, se je rimsko prebivalstvo dvignilo proti posvetnemu gospodstvu papežev, obnovilo rimski senat in razvilo republikansko zastavo.

Obnovitev rimskega senata se je zgodila proti volji cerkvenih poglavarjev. Duševni provzročitelj te revolucije pa je bil Arnold iz Brescije. Iz časovnih razmer se je razvilo stremiljenje odpraviti despotizem in politično gospodstvo plemstva, vzeti duhovščini vsa zemljišča in papežu posvetno državo. Plamen, ki je izhajal iz italijanskih republik je razjedal stebre, na katerih je stouel sistem plemškega in duhovniškega fevdalizma.

Arnold, Abelard in sv. Bernard so sodobniki in reprezentante velike kulturne drame. Arnold in Abelard sta bila sinova po političnem in duševnem osvobođenju hrepenceh meščanov severne Italije. Po temnogledih dogmatičnih in političnih tiranij, kakor sta bila papež Gregor in cesar Henrik, so se oglašile močje, ki so s pogumno roko dvignili zastavo svobode in človekoljubnosti in med prvimi teh mož sta bila filozofski "krivoverci" Abelard in politični "krivoverci" Arnold iz Brescije.

Arnold je bil rojen začetkom 12. stoletja v Bresciji. Učil se je na Francoskem. Vrnivši se domov se je z vso vmeno udeležil boja meščanov proti njihovu škofu Manfredu. Ognjevit Arnold je s svojimi navdušenimi govori razvnel ljudi proti posvetni oblasti papežev, škofov in duhovnikov, proti njih lakomnosti in npravi razuzdanosti. Ljudje so uvidevali, da je propadanja vere in npravnosti med duhovščino krivo največ to, da hrepene papeži, škofje in duhovniki po posvetni oblasti in po posvetnem imetju in zato so Arnoldu živahno in navdušeno pritrjevali, saj je bil celo papež Paskal II. to dekretiral. Pogumno je Arnold oznanjal svoje nauke, a škofje in posvetni bogataši so ga tožili v Rimu in Inocencij II., ki se je itak tresel pred republikansko stranko v Rimu, je hitro obsodil Arnolda kot krivoverca in mu ukazal večni molk.

Sv. Bernard je bil sicer velik nasprotnik Arnoldov, ali izpridenost škofov in duhovnikov je ostro bičal in je tudi ostro obsodil, da se duhovščina vtika v posvetne in politične zadeve. Sv. Bernard je v knjigi "de Consideratione" učil, da kdor služi Bogu, se sploh ne sme baviti s posvetnimi zadevami, in ostro je obsodil vse početje duhovščine. Arnolda pa je sv. Bernard preganjal, ker je bil Arnold tudi nasprotnik duhovske avtoritete papežev in gregorijanske hierarhije ter je o krstu in obhajilu imel boljše nazore kakor so bili ravno takrat predpisani. Sv. Bernard je nasčuval papeža, naj ukaže Abelarda in Arnolda zapreti. Abelard, velik mislec, ki pa ni imel energije, se je uklonil in se sprijaznil s cerkvijo, Arnold pa je šel v svet — oznanjal svoje nauke. Našel je zavetišče v Curihi in kardinal Gvidon iz Castella, učenec Abelardov, ga je obvaroval pred preganjanji sv. Bernarda. Arnold je za nekaj let izginil in se potem nakrat pojavil med republikanci v Rimu.

Prisel je bil prepozno. Njegov prijatelj in somišljenik kardinal Gvidon iz Castella je bil l. 1143. izvoljen papežem (imenoval se je Celestin II.) a umrl je že pet mesecev po izvolitvi ter sploh ni bil vstanu, izvršiti katerekoli svojih načrtov.

Njegov naslednik je 12. marca 1144. postal Lucij II. Njegovo vladanje je bilo kratko in nesrečno. Ljudstvo se je bilo dvignilo proti gospodstvu papeža

in se polastilo javne oblasti. Na papeževi strani so stali samo nekateri plemenitiši, ljudstvo pa je odvzelo papežu vse pravice v posvetnih zadevah. S tem je rimsko ljudstvo storilo tisti poskus, omejiti vpliv papeža zgol na duhovske zadeve, kakor že za časa Alberiha in pozneje še večkrat. Lahko se reče: Odkar je Rim kristijanski, je imel vedno boj s papežem, ker je papež vedno hrepel po posvetni oblasti, rimski narod pa se je te vedno branil.

Papež Lucij II. je na vseh koncih in krajih iskal pomoči, da bi naredil konec ljudski vladavi v Rimu, da bi ljudstvo spravil ob vsako veljavo in zadobil zopet vso posvetno oblast. Ker papež ni mogel nikjer dobiti pomoči, je zbral svoje čete in je sam šel v vojno proti ljudstvu. Oblegal je kapitol in ga naskakoval, a pri tem ga je zadel s kapitola vržen kamen v glavo. Kristusov namestnik je bil ubit — rimsko ljudstvo pa je vriskalo veselja.

Strahoma so se zbrali kardinali v cerkvi sv. Cezarija, da izvolijo novega papeža. Izvoljen je bil menih Bernard iz Pize, ki se je imenoval kot papež Evgenij III. Toda rimsko ljudstvo je novemu papežu zaprla pot v cerkev sv. Petra. Ljudstvo je zahtevalo, naj se papež, predno bo maziljen in kronan, odpove posvetni oblasti in naj pripozna ljudovlado. Ljudstvo je to zahtevalo z orožjem v roki, a papežu je bilo več za posvetno gospodstvo kakor za vero in zato se ni udal. Spoznal je pa, da mu v Rimu ni obstanka, v sled česar je pobegnil v Viterbo, kjer je ostal osem mesecev. S tem se je rimskemu ljudstvu posebno zameril, kajti ljudstvo je bilo verno in je papeža pripoznavalo kot cerkvenega vladarja, le tega ni hotelo, da bi se papež in duhovniki vtikali v posvetne zadeve. Ko so papež in njegovi kardinali pobegnili, je nastala med ljudstvom silna nevolja. Kardinali so imeli takrat v Rimu že krasne palače, polne vsakovrstnega bogastva, med tem ko je ljudstvo lakote umiralo. V sled ubege cerkvenih poglavarjev so nižji sloji naskočili več kardinalskih palač in jih uničili ter poropali vse dragocenosti, ljudovlada pa se je postavila na stališče, da v Rimu nima v posvetnih zadevah nihče drugi ukazovati, kakor samo ljudstvo. Papežovo gospodstvo je bilo ljudstvo že odpravilo; sedaj je odpravilo tudi mestno prefekturo, zastopnico cesarske oblasti, češ, da vsa oblast izhaja samo iz ljudstva.

V tem času se je pojavil v Rimu Arnold brescianski in z vso ognjevitostjo totil boja, da uresuli svoj socijalni ideal. S svetim navdušenjem je oznanjal nauke, da papeža posvetne zadeve nič ne brigajo in da ne sme biti posvetni vladar. Papež je med tem zbral večjo armado in jo poslal nad Rim, obenem pa se je začel z rimskim ljudstvom pogajati, da bi dosegel z njim mir. Pogajanja so res imeli uspeh. Rimljani so pripoznali papeža in cesarjevega zastopnika, papež pa je zato moral pripoznati rimsko ljudovlado. Mesto je upravljal senat, v katerem so bili sami neplemeniti meščani in noben duhovnik, njegove sklepe pa so izvrševali prokuratorji, ki jih je senat vsako leto volil in ki so vodili v imenu ljudstva vse mestne zadeve. Vsi Rimljani pa so se zbrali vsako leto na kapitolu, da odobre postopanje senata in čujejo njega poročila.

Duhovščina in plemenitiši so bili rimski republikanci, čeprav jo je papež pripoznal, skrajno sovražni. Na vse načine so skušali oropati ljudstvo s tolikimi žrtvami pridobljenih pravic in papež jim je besedolomno pomagal. S tem si je papež nakopal veliko nevoljo ljudstva, da je moral leta 1146. zopet pobegniti iz Rima.

Novič so nastali v Rimu hudi dnovi, a ljudstvo je vztrajalo s čudovito poztvornostjo v tem težkem boju. Zdal je tudi nižja duhovščina stopila na stran ljudstva. Arnold brescianski jo je bil zbudil iz spanja, učec, da so vsi duhovniki enaki in da niso papež, kardinali in škofje prav nič več, kakor zadnji kaplan. Duhovščina se je tega pravilnega nauka z vso vmeno oklenila in papež se je zaman trudil, da pogasi ta ogenj v cerkvi. Sicer se Rimljanom ni posrečilo dobiti pri cesarju pomoči in bili so leta 1149. prisiljeni skleniti s papežem mir, ali že čez sedem mesecev je moral papež zopet iz Rima pobegniti in tri leta ostati v pregnanstvu. Papež je ves ta čas preganjal Rimljane in vodil vojno proti Rimu in posrečilo se mu je l. 1153. skleniti z nemškim cesarjem pogodbo, po kateri se je cesar zavezal pomagati papežu, da zopet dobi Rim v svojo oblast. Rimljane, ki so vedno upali na cesarjevo pomoč, je to razdražilo in uprli so se tudi proti cesarju. Toda s tem so odbili od sebe mnogo zmernejših ljudi, ki so se zdaj sprijaznili s papežem. Ta se je vrnil v Rim in pripoznal senat in rimsko ustavo, kakor je bila l. 1149. vpeljana. Cesar ni mogel doseči z orožjem, je dosegel s sladko lokavostjo. Ko bi mu bilo usojeno daljše življenje, bi bil pač naredil konec ljudovladi, a prehitela ga je smrt. Umrl je 8. julija 1153.

Njegov naslednik je bil papež Anastazij IV., ki je v miru vladal do svoje smrti dne 3. decembra 1154. Bil je star mož, ki se ni za nič brigal.

Sedaj je zasedel papeški prestol Hadrijan IV., rojen Anglež, in bil takoj zapleten v boj z Rimljani. Papež ni hotel priznati rimskega senata, senat pa ni hotel priznati Hadrijana kot papeža. Hadrijan je upal, da s cesarjevo pomočjo uniči rimsko ustavo in spravi ljudstvo ob vse pravice. Hadrijan je bil tiranska natura, rojen za boj, ne pa za oznanjevanje vere ljubezni. Z vso odločnostjo je zahteval, da mora rimski senat Ar. olda brescianskega iztirati iz Rima. Tudi njegova prednika sta to zahtevala, a brez uspeha. Ljudstvo je ščitilo "krivoverca" Arnolda tako, da je mogel mnogo let v rimskih cerkvah oznanjati, da se papež in duhovščina nima nič vtikati v posvetne zadeve in da nima papež nobene pravice do posvetne vlade. In kar je papež posebno bolelo, je to, da je Arnold to vse dokazal s svetim pismom in iz spisov cerkvenih očetov.

(Dalje prih.)

— Farji merijo dušo vsacega posameznika po dolarjih in centih. Naobratno pa izobraženci merijo delo farjev po zaalugah, katere so si pridobili za kulturo.

Se umrli Vega bi v slednjem oziru našel same ničle.

— Uže pred 30 leti je dr. T. Hertza, ki je izdal znano knjizico "Freiland", pisal, da bi zadostovalo le 22 minut delati vsaki dan, ako bi vsi za delo sposobni moški prišli za delo. Ali do dananjega dne je tehnika velikansko napredovala, torej bi zadostovalo morda le 10 — 15 minut dnevnega dela.

Kljub temu je pa iskorišćanje človeške delavne moči ostalo še na istem mestu kakor je bilo pred 3 desetletji, ker naivni delavci še vedno pričakujejo rešitev iz gospodarske in politične sužnosti od aguraj.

Kako se počutite?

Ne tako izbornu, kakor pred par leti. Dozdeva se mi, da imate slabejši tek, da vaše mišice niso tako močne, kakor nekdaj, da izgledate starejši, kot ste v resnici, vaše obličje je velo. Vse to dokazuje, da vaša kri ni čista ali ni zadosti krepka za vzdrževanje telesa.

Trinerjevo zdravilno grenko vino

je edino zdravilo, ki vam more pomagati. To zdravilo pospešuje krvotok ter ohrani organe za prebavljanje v zdravem stanju.

Ozdravi vsaki želodec

Zdravi ljudje, ki si žele ohraniti svoje zdravje, bodo prepričali se, da je Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino edino zanesljivo zdravilo.

Trinerjevo zdravilno grenko vino deluje čudežno v želodcu. Daje dober tek in je v resnici najboljšo zdravilo za želodec.

Marketa Kozel
Tyndall, S. Dakota.

Se dobi v lekarnah in dobrih gostilnah

Jos. Triner,
799 S. Ashland Ave.
Pilsen Station
Chicago, Ill.

Trinerjevo zdravilno grenko vino je družbinsko zdravilo, ki vam vzdrži pri dobrem zdravju. Deluje popolnoma zadovoljno.

Jakob Košič,
Mammott, Pa.

Kedar koli potrebujete kako krepilno zdravilo za želodec, rabite Trinerjevo angeljako krepčalo, edino želodčno grenčico, ki je delana iz naravnega vina.

Nobena stvar ni boljša, ako se občutite slabo po leti.

Največja slovenska tvrdka,
EMIL BAHEAN.

na 5808 Centre Ave., Chicago, Ill.

JOHN FERBEZAR

629 S. Santa Fe Ave. PUEBLO,

Priporočam rojakom svojo novo, lepo urejeno gostilno, kjer točim vedno sveže Walterjevo pivo. Izvrstno žganje in fine smodke na razpolago.

MATIJA ERKLAYEC,

433 W. 17th St. CHICAGO, ILL.

edini slov. krojač v Chicagu, se priporoča rojakom v izdelovanju nove in popravljane stare obleke, katera bo izgledala kakor nova. Vse po zmerno nizkih cenah.

Nazdar rojaki!

Slovenec in drugim bratom Slovanom priporočam svoj lepo urejeni "SALOON".

Točim vedno sveže pivo in priste druge pijače. Raznovrstne fine smodke na razpolago.

Potniki dobe pri meni čedna prenočišča in dobro postrežbo.

Za obilen poset se priporoča MARTIN POTOKAR, 564 S. Centre Ave. Chicago, Ill. Telefon šte. 1721 Morgan.

Rojaki, ne pozabite starega prostora, John Koščička.

Wilke

Najbolji izmed vseh je Wilke-zanesljivi fotograf

391-393 Blue Island Ave. na vogalu 14th Pl.

Zenitvanske in slike v skupinah so naše posebne specialitete.

Phone Canal 287. Tvrdka vstanovljena leta 1883.

Ob nedeljah odprto od 9. ure dopoldne do 5. ure popoldne.

Obrnite se zaupno na nas

kadar hočete odpreti saloon ali se zmeniti za pivo.

Lahko govorite z nami v slovenskem jeziku, a naše izbornu pivo je po evropsko kuhano, tako, da bode vselej delali dobro kupčijo.

Kadar nimate časa priti osebno do nas, pišite ali telefonirajte nam, in kar bode dobili hitri odgovor. Imamo pivo v sodčih in izvrstno ležano pivo (Lager-Beer) v steklenicah.

Tel. Canal 967 ATLAS BREWING CO. 21. & Blue Island Ave.

OBVESTILO!

Podpisani si usojam naznanjati p. n. občinstvu, da sem prevzel "Saloon" rojaka Jak. Martinčiča v Summit, Ill. Moje načelo je in bode vselej sprejemati rojake najljubnejše, v sled česar upam, da se bode tudi meni izkazovala tista naklonjenost, kakor mojemu predniku. Posetnike prijatelje in c. rojake v obče zagotavljam, da bodo vsak čas postreženi točno z izvrstnimi smodkami, svežo pivo, raznimi likerji, "Portvini", Trinerjevim vinom itd. Za zabavo novodobno keglišče. Rojaki znanci, prijatelji obiskujte me v prostih urah, uživati bode vaši čisti zrak. Na zdari o o FRANK KOENIG, o o Summit, Ill.